

ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

Κ.Ε.Δ.Ε.
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΑΡ. ΠΡΩΤ.: 516_2023
ΗΜΕΡ.: 15/2/2023

Ε.Ο.Δ.Υ.
ΚΠ 3474 / 2023 - 15/02/2023

Αγράφων 3-5, Μαρούσι
Τ.Κ. 15123
Τηλ. 2105212000
www.eody.gov.gr
Facebook: @eody
Twitter: @eody_gr

Πληροφορίες:
**Διεύθυνση Επιδημιολογικής Επιτήρησης &
Παρέμβασης για Λοιμώδη Νοσήματα**
Τμήμα Νοσημάτων που Μεταδίδονται με
Διαβιβαστές
ΔΑΝΑΗ ΠΕΡΒΑΝΙΔΟΥ, 2108899052

Προς :

Πίνακας Αποδεκτών

Κοινοποίηση:

Πίνακας Κοινοποιήσεων

Θέμα:«Νοσήματα που μεταδίδονται με κουνούπια: Δράσεις επιτήρησης και διαχείρισης των κουνουπιών - Εκτίμηση κινδύνου - Επιτήρηση - Πρόληψη - Συνεργασία, περίοδος μετάδοσης 2023»

Αξιότιμοι κ.κ.,

Όπως γνωρίζετε, τα τελευταία έτη καταγράφονται στην Ελλάδα κρούσματα λοιμώξεων που μεταδίδονται με κουνούπια, όπως κρούσματα λοίμωξης από τον ιό του Δυτικού Νείλου, καθώς και -μεμονωμένα πλέον- σποραδικά κρούσματα ελονοσίας. Με στόχο την προάσπιση της υγείας του πληθυσμού από τα νοσήματα που μεταδίδονται με κουνούπια και τον περιορισμό της εξάπλωσής τους κατά την ερχόμενη περίοδο μετάδοσης 2023, θα θέλαμε να τονίσουμε σε όλες τις αρμόδιες αρχές την ανάγκη έγκαιρου και ορθού προγραμματισμού των δράσεων για την πρόληψη και αντιμετώπιση της ετήσιας εποχικής έξαρσης των νοσημάτων αυτών. Πιο συγκεκριμένα, με την επιστολή αυτή, θα θέλαμε να επισημάνουμε την κρισιμότητα της έγκαιρης έναρξης και συστηματικής υλοποίησης ολοκληρωμένων προγραμμάτων διαχείρισης κουνουπιών και άλλων δράσεων πρόληψης νοσημάτων που μεταδίδονται με κουνούπια στην περιοχή ευθύνης σας, για την περίοδο μετάδοσης 2023, ανάλογα με την εκτίμηση κινδύνου της μετάδοσής τους σε τοπικό επίπεδο.

Παρακάτω περιγράφονται οι συνιστώμενες δράσεις δημόσιας υγείας και συγκεκριμένα:

- A. Δράσεις επιτήρησης και διαχείρισης των κουνουπιών.
B. Εκτίμηση κινδύνου, δράσεις επιτήρησης και πρόληψης για:
i) τη λοίμωξη από ιό Δυτικού Νείλου,
ii) την ελονοσία,
iii) νοσήματα που μεταδίδονται με κουνούπια *Aedes*.
Γ. Ανταλλαγή - ροή πληροφορίας.
Δ. Δράσεις ενημέρωσης κοινού.

A. Δράσεις επιτήρησης και διαχείρισης των κουνουπιών:

Με στόχο τη μείωση του κινδύνου μετάδοσης νοσημάτων που μεταδίδονται με κουνούπια στη χώρα, οι δράσεις πρόληψης και αντιμετώπισης αυτών των νοσημάτων θα πρέπει να αποτελούν / παραμένουν **θέμα υψηλής προτεραιότητας** στη λίστα των δράσεων προστασίας της δημόσιας υγείας των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης. Ένας από τους θεμελιώδεις πυλώνες για την πρόληψη της μετάδοσης αυτών των νοσημάτων είναι η μείωση του

πληθυσμού των κουνουπιών, που επιτυγχάνεται με την υλοποίηση **ολοκληρωμένων προγραμμάτων διαχείρισής τους**, σύμφωνα και με τις σχετικές Εγκυκλίους του Υπουργείου Υγείας. Η επιτυχία των προγραμμάτων αυτών εξαρτάται από την **έγκαιρη έναρξη** των έργων, τη **σωστή εκτέλεση, παρακολούθηση και αξιολόγησή τους** και τη **συστηματική διενέργεια** εφαρμογών βιοκτόνων, **τουλάχιστον** καθόλη τη διάρκεια της περιόδου κυκλοφορίας των κουνουπιών (Άνοιξη έως και Φθινόπωρο), βάσει των εντομολογικών δεδομένων, που θα πρέπει συστηματικά να συλλέγονται.

Τα **ολοκληρωμένα προγράμματα διαχείρισης κουνουπιών** περιγράφονται αναλυτικά στις σχετικές Εγκυκλίους του Υπουργείου Υγείας και περιλαμβάνουν (επιγραμματικά):

- **Έγκαιρη και συστηματική διαχείριση (περιορισμό) των εστιών αναπαραγωγής των κουνουπιών:** αποτελεί βασικό μέτρο μείωσης του πληθυσμού των κουνουπιών και συνιστάται να υλοποιείται καθόλη τη διάρκεια του έτους, βάσει των τοπικών περιβαλλοντικών και κλιματικών παραμέτρων, με τη συνεργασία των αρμόδιων αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης όλων των βαθμίδων και των αρμόδιων υπηρεσιών.
- Συστηματική **εντομολογική επιτήρηση**, για την εκτίμηση κινδύνου, τον καθορισμό των ενδεικνυόμενων δράσεων ελέγχου των κουνουπιών και αξιολόγηση των έργων, σε τοπικό επίπεδο. Η διενέργεια εντομολογικής επιτήρησης θα πρέπει να περιγράφεται στις προκηρύξεις των έργων και να προβλέπεται ειδικός προϋπολογισμός για την κάλυψή της. Τα έργα εντομολογικής επιτήρησης θα πρέπει να διενεργούνται ιδανικά καθόλη τη διάρκεια του έτους, και οποσδήποτε καθόλη την περίοδο κυκλοφορίας των κουνουπιών (κατ'ελάχιστο από την Άνοιξη έως και το Φθινόπωρο). Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων προγραμμάτων διαχείρισης κουνουπιών, κρίνεται σκόπιμο να διενεργείται σε συστηματική βάση εκτίμηση του πληθυσμού των κουνουπιών πριν και μετά από τις εφαρμογές βιοκτόνων, για την εκτίμηση της αποτελεσματικότητάς τους, καθώς και ταυτοποίηση των κουνουπιών σε επίπεδο είδους (εάν αυτό δεν είναι εφικτό να γίνεται σε τοπικό επίπεδο, μπορούν να αποστέλλονται τα συλλεχθέντα κουνούπια σε εξειδικευμένο εργαστήριο).
- **Έγκαιρη και συστηματική εφαρμογή προνυμφοκτονιών**, σε τακτική βάση, ανάλογα με τα αποτελέσματα της εντομολογικής επιτήρησης. Συνιστάται το αργότερο μέχρι τέλος Μαρτίου- η παρακολούθηση των κλιματικών παραμέτρων (θερμοκρασία, βροχόπτωση κ.α.) και ο έλεγχος των εστιών αναπαραγωγής κουνουπιών για παρουσία προνυμφών, για τον καθορισμό του χρόνου έναρξης των προνυμφοκτονιών, οι οποίες αποτελούν τον κύριο τρόπο καταπολέμησης κουνουπιών.
- **Εφαρμογή έκτακτων μέτρων ελέγχου** των κουνουπιών (προνυμφών ή και ακμαίων), όταν και εφόσον κριθεί απαραίτητη και κατόπιν εκτίμησης κινδύνου, ιδίως σε περίπτωση εμφάνισης κρουσμάτων ή συρροής (ανάλογα με το νόσημα και τα συνιστώμενα μέτρα απόκρισης), και σύμφωνα με τις διαδικασίες που περιγράφονται στη σχετική Εγκύκλιο του Υπουργείου Υγείας. Έκτακτα μέτρα ελέγχου πληθυσμών κουνουπιών (έκτακτες εφαρμογές βιοκτόνων) έχουν συσταθεί στο παρελθόν στη χώρα μας από τα μέσα της Άνοιξης έως και τις αρχές του Χειμώνα (Δεκέμβριο), και ως εκ τούτου θα πρέπει να προβλέπονται στα έργα που προκηρύσσονται, ώστε να μπορούν να καλύπτουν όλη τη διάρκεια πιθανής δραστηριότητας των κουνουπιών.

Για την επιτυχή υλοποίηση των προγραμμάτων αυτών, είναι σκόπιμη η πρόβλεψη και εξασφάλιση **επαρκούς προϋπολογισμού**. Επιπρόσθετα, όπως τονίζεται και στις σχετικές Εγκυκλίους του Υπουργείου Υγείας, συνιστάται η προκήρυξη και υλοποίηση **προγραμμάτων πολυετούς διάρκειας**, ώστε να μπορεί να εξασφαλίζεται η αδιάκοπη εφαρμογή τους καθόλη τη διάρκεια του έτους, η **έγκαιρη έναρξη** των εφαρμογών σε κάθε περίοδο μετάδοσης και η **επαρκής κάλυψη** όλης της περιόδου δραστηριότητας των κουνουπιών. Είναι σκόπιμα προβλέπεται και εξασφαλίζεται **επαρκής διάρκεια για την υλοποίηση έργων διαχείρισης κουνουπιών/ εφαρμογών βιοκτόνων**, συστηματικά και εκτάκτως, αρχής γενομένης ιδανικά από τη διαχείριση (επιτήρηση και καταπολέμηση) διαχειριζόμενων κουνουπιών όπου κρίνεται απαραίτητο, και εν συνεχεία καθόλη την περίοδο πιθανής δραστηριότητας των κουνουπιών, δεδομένης της παρατεταμένης πλέον περιόδου κυκλοφορίας τους, λόγω και της κλιματικής αλλαγής.

Σκόπιμη κρίνεται η **διατομεακή συνεργασία των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης Α και Β βαθμού**, για την από κοινού οργάνωση -ή και υλοποίηση- των έργων και τον επακριβή καθορισμό των αρμοδιοτήτων, σε κάθε περιοχή.

Εντομολογική επιτήρηση σε εθνικό επίπεδο: Όπως γνωρίζετε, ο ΕΟΔΥ -σε κάθε περίοδο μετάδοσης- διενεργεί/ συμμετέχει σε έργο ενεργητικής εντομολογικής επιτήρησης σε διάφορες περιοχές της χώρας, σε συνεργασία με αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης και τους αναδόχους αυτών ή απευθείας με ανάδοχες εταιρείες, με τη Μονάδα Ιατρικής Εντομολογίας της Σχολής Δημόσιας Υγείας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και με το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο. Το έργο περιλαμβάνει ταυτοποίηση των ειδών κουνουπιών που συλλέγονται, καθώς και έλεγχο της παρουσίας του ιού του Δυτικού Νείλου σε συλλεχθέντα κουνούπια. Ο ΕΟΔΥ ενημερώνει τις Γενικές

Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειών για το σύνολο των δεδομένων εντομολογικής επιτήρησης που παράγονται στο πλαίσιο αυτού του έργου, με την κοινοποίηση των αποτελεσμάτων μέσω ενεργού διαδικτυακού φύλλου εργασίας GoogleSheet.

Παράλληλα, ο ΕΟΔΥ οργανώνει τον σχεδιασμό εντομολογικής επιτήρησης σε εθνικό επίπεδο, με τη **συνεργασία εθνικών αρχών και αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης**, με στόχο την ενίσχυση της εντομολογικής επιτήρησης σε εθνικό επίπεδο, μέσω ανάπτυξης και λειτουργίας ενός βιώσιμου **δικτύου** δημοσίων φορέων, για την πληρέστερη δυνατή καταγραφή αξιόπιστων εντομολογικών δεδομένων με προτυποποιημένο τρόπο.

Παρακαλούμε για τη συνεργασία, υποστήριξη και συνδρομή σας στην οργάνωση και λειτουργία αυτού του δικτύου, εφόσον αυτό είναι εφικτό. Στο πλαίσιο αυτό, διοργανώνεται ενημερωτική συνάντηση με τις περιφερειακές αρχές πανελλαδικά, στα μέσα Φεβρουαρίου 2023. Σε περίπτωση που συνάδελφοι δημοτικών αρχών επιθυμούν να ενημερωθούν και να συμμετέχουν στο έργο αυτό, παρακαλούμε όπως επικοινωνήσουν απευθείας με το Τμήμα Νοσημάτων που Μεταδίδονται με Διαβιβαστές (vd@eody.gov.gr, τηλ. 210 8899052, 210 8899072, 210 8899137).

B. Εκτίμηση κινδύνου μετάδοσης νοσημάτων που μεταδίδονται με κουνούπια - Επιτήρηση - Πρόληψη:

I. Λοίμωξη από ιό Δυτικού Νείλου:

Από το 2010 και μετά καταγράφεται στη χώρα μας -σχεδόν ετησίως- εποχική εμφάνιση περιστατικών σε ανθρώπους και ζώα, σε κάθε περίοδο κυκλοφορίας των κουνουπιών, ενώ κυκλοφορία του ιού έχει καταγραφεί σε όλες τις Περιφέρειες. Βάσει των επιδημιολογικών δεδομένων, εκτιμάται ότι **ο ιός του Δυτικού Νείλου έχει εγκατασταθεί (και) στη χώρα μας** και θεωρείται **αναμενόμενη η επανεμφάνιση περιστατικών** στη χώρα, στην ερχόμενη και σε επόμενες περιόδους μετάδοσης, σε γνωστές ή και σε νέες περιοχές. Λόγω της σύνθετης επιδημιολογίας του, είναι απρόβλεπτη η κυκλοφορία του ιού και η γεωγραφική κατανομή των περιστατικών σε κάθε περίοδο μετάδοσης (Μάιο - Νοέμβριο).

Όσον αφορά στον **κίνδυνο μετάδοσης της λοίμωξης από τον ιό του Δυτικού Νείλου**, όλες οι περιοχές της χώρας θεωρούνται ευάλωτες, με πιθανή την εμφάνιση ή επανεμφάνιση περιστατικών κατά την περίοδο κυκλοφορίας των κουνουπιών 2023, με μεγαλύτερη πιθανότητα κυκλοφορίας του ιού και εμφάνισης περιστατικών στις ευρύτερες περιοχές όπου καταγράφηκαν περιστατικά της λοίμωξης -σε ανθρώπους ή ζώα- στο παρελθόν, κατά τα τελευταία έτη, και στις γειτονικές τους περιοχές, καθώς και σε περιοχές με καταγραφείσα κυκλοφορία του ιού σε κουνούπια ή ζώα (παρελθούσα ή τρέχουσα).

Επιδημιολογική επιτήρηση της λοίμωξης από ιό Δυτικού Νείλου σε ανθρώπους: Όπως γνωρίζετε, στο πλαίσιο της ενισχυμένης επιτήρησης της λοίμωξης και με στόχο την άμεση ενημέρωση των αρχών δημόσιας υγείας και την άμεση απόκριση σε τοπικό επίπεδο, σε κάθε περίοδο μετάδοσης, ο ΕΟΔΥ διερευνά και ενημερώνει **άμεσα** για τα διαγνωσμένα κρούσματα τις αρμόδιες αρχές δημόσιας υγείας των Περιφερειών και -για τα πρώτα κρούσματα των Δήμων- τις αντίστοιχες δημοτικές αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης. Όλες οι απαραίτητες πληροφορίες για τα διαγνωσμένα κρούσματα διατίθενται από τον ΕΟΔΥ άμεσα στις Γενικές Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειών, από τις οποίες ενημερώνονται -κατά την κρίση τους- όλες οι λοιπές αρμόδιες αρχές (σε επίπεδο Περιφέρειας, Περιφερειακής Ενότητας και Δήμου) και οι εμπλεκόμενοι φορείς. Επίσης, εβδομαδιαίες εκθέσεις επιδημιολογικής επιτήρησης της λοίμωξης από τον ιό του Δυτικού Νείλου (με τη γεωγραφική κατανομή των κρουσμάτων σε επίπεδο Δήμου) αναρτώνται στην ιστοσελίδα του ΕΟΔΥ, καθόλη την περίοδο μετάδοσης.

Με στόχο την πιο ολοκληρωμένη ενημέρωσή σας για την καθολική εικόνα της επιδημιολογίας της νόσου τα τελευταία έτη και τη συνεπακόλουθη στήριξη αποφάσεων εκτίμησης κινδύνου, το Τμήμα Νοσημάτων που Μεταδίδονται με Διαβιβαστές του ΕΟΔΥ θα αποστείλει προσεχώς προς τις αρμόδιες Γενικές Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας των Περιφερειών, συγκεντρωτικό αρχείο - Πίνακα με όλα τα διαγνωσμένα κρούσματα λοίμωξης από ιό του Δυτικού Νείλου που καταγράφηκαν σε κάθε Περιφέρεια, κατά τα προηγούμενα έτη, σε επίπεδο οικισμού πιθανής έκθεσης (ανά οικισμό, Περιφερειακή Ενότητα και έτος).

Επιτήρηση της λοίμωξης σε ζώα: Οι εθνικές αρχές υγείας των ζώων στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων διενεργούν δράσεις ενισχυμένης επιτήρησης της λοίμωξης από ιό Δυτικού Νείλου σε ιπποειδή και πτηνά. Ο ΕΟΔΥ και οι εθνικές αρχές υγείας των ζώων ανταλλάσσουν επιδημιολογικές πληροφορίες σχετικά με τα κρούσματα σε ανθρώπους και ζώα. Κατόπιν της σχετικής ενημέρωσής του, ο ΕΟΔΥ ενημερώνει άμεσα τις τοπικές αρχές δημόσιας υγείας των Περιφερειών για την καταγραφή κρουσμάτων σε ζώα (ιπποειδή, πτηνά).

Εντομολογική επιτήρηση: Τα προγράμματα διαχείρισης κουνουπιών συνιστάται -στο πλαίσιο της εντομολογικής επιτήρησης- να περιλαμβάνουν τη διενέργεια ελέγχου των συλλεχθέντων κουνουπιών για τον ιό του Δυτικού Νείλου, με στόχο την έγκαιρη ανίχνευση και παρακολούθηση της κυκλοφορίας του ιού στις επιτηρούμενες περιοχές

και την έγκαιρη εντατικοποίηση στοχευμένων μέτρων πρόληψης. Τα συλλεχθέντα κουνούπια μπορούν να αποστέλλονται για περαιτέρω έλεγχο για τον ιό σε εξειδικευμένα εργαστήρια (όπως π.χ. στη Μονάδα Ιατρικής Εντομολογίας της Σχολής Δημόσιας Υγείας Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, κατόπιν σχετικής συνεννόησης και επικοινωνίας με το εργαστήριο, τηλ. 213 2010 325, 318).

Το έργο εντομολογικής επιτήρησης, που διενεργείται -σε κάθε περίοδο μετάδοσης- σε εθνικό επίπεδο, με τον συντονισμό/ συμμετοχή του ΕΟΔΥ, περιλαμβάνει ταυτοποίηση των ειδών κουνουπιών που συλλέγονται, καθώς και έλεγχο της παρουσίας του ιού του Δυτικού Νείλου σε συλλεχθέντα κουνούπια, ως ενός συστήματος έγκαιρης ειδοποίησης της κυκλοφορίας του ιού σε τοπικό επίπεδο.

Στο πλαίσιο αυτού του έργου, ο ΕΟΔΥ ενημερώνει άμεσα τις τοπικές αρχές δημόσιας υγείας των Περιφερειών για την τρέχουσα καταγραφή κυκλοφορίας του ιού του Δυτικού Νείλου σε κουνούπια, με στόχο την έγκαιρη υλοποίηση στοχευμένων δράσεων απόκρισης (εντατικοποίησης έργων διαχείρισης κουνουπιών/ εφαρμογών βιοκτόνων, δράσεων ενημέρωσης κοινού). Για το σύνολο των αποτελεσμάτων της εντομολογικής επιτήρησης ενημερώνονται -μέσω ενεργού διαδικτυακού φύλλου εργασίας Googlesheet- οι Γενικές Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειών, από τις οποίες ενημερώνονται -κατά την κρίση τους- οι λοιπές αρμόδιες αρχές, σε επίπεδο Περιφέρειας, Περιφερειακής Ενότητας και Δήμου και οι εμπλεκόμενοι φορείς.

II. Ελονοσία:

Η καταγραφή εγχώριων κρουσμάτων ελονοσίας σε διάφορες -κυρίως αγροτικές- περιοχές της χώρας, από το 2009 έως και το 2021, υποδηλώνει ότι είναι υπαρκτός ο κίνδυνος τοπικής μετάδοσης της νόσου σε ορισμένες ευάλωτες περιοχές της χώρας, όπου συνδυάζεται η παρουσία του κατάλληλου διαβίβαση - Ανωφελούς κουνουπιού με την παρουσία ασθενών με ελονοσία, που έρχονται από ενδημικές χώρες. Μέτρα πρόληψης και διαχείρισης της νόσου περιγράφονται αναλυτικά στο Σχέδιο Δράσης για την Αντιμετώπιση της Ελονοσίας «ΜΕΡΟΠΗ» του Υπουργείου Υγείας (ΑΔΑ: 7800465ΦΥΟ-ΖΨΒ). Όσον αφορά στην **πρόληψη τοπικής μετάδοσης ελονοσίας**, ιδιαίτερη μέριμνα θα πρέπει να ληφθεί για την επιτυχή εφαρμογή και εντατικοποίηση των έργων διαχείρισης Ανωφελών κουνουπιών- διαβίβαση και άλλων δράσεων πρόληψης, κατά προτεραιότητα σε περιοχές με αυξημένο κίνδυνο εμφάνισης εγχώριας μετάδοσης ελονοσίας.

Περιοχές με αυξημένο κίνδυνο εμφάνισης εγχώριας μετάδοσης ελονοσίας θεωρούνται:

- όλες οι περιοχές στις οποίες καταγράφηκαν εγχώρια κρούσματα της νόσου τα τελευταία έτη,
- αγροτικές και περιαστικές περιοχές, καθώς και αστικές περιοχές με επιβεβαιωμένη ή πιθανή κυκλοφορία Ανωφελών κουνουπιών, με καταγραφή εισαγόμενων κρουσμάτων ελονοσίας ή με πληθυσμούς ατόμων που έρχονται από ενδημικές για την ελονοσία χώρες (είτε μεταναστών/ προσφύγων ή ταξιδιωτών/ τουριστών).

Μεγαλύτερου κινδύνου θεωρούνται οι περιοχές όπου έχουν καταγραφεί -τα τελευταία έτη- συρροές εγχώριων κρουσμάτων ή εγχώρια κρούσματα ελονοσίας σε σειρά ετών.

Ο ΕΟΔΥ διενεργεί άμεση διερεύνηση κάθε δηλωθέντος κρούσματος ελονοσίας, ώστε να διευκρινισθεί εάν πρόκειται για εισαγόμενο κρούσμα ή εάν υπάρχουν ενδείξεις εγχώριας μετάδοσης, και διενεργεί άμεσα δράσεις εκτίμησης κινδύνου και -αναλόγως- στοχευμένες δράσεις απόκρισης σε τοπικό επίπεδο (ενίσχυση επιδημιολογικής επιτήρησης, ενημέρωση φορέων, επαγγελματιών υγείας, τοπικού πληθυσμού, συστάσεις για εντατικοποίηση έργων διαχείρισης κουνουπιών – διαβίβαση).

Με στόχο την πρόληψη περαιτέρω τοπικής μετάδοσης, σε κάθε περίπτωση τρέχουσας καταγραφής εισαγόμενου (ή εγχώριου) περιστατικού ελονοσίας, θα πρέπει να γίνεται άμεσα **εκτίμηση κινδύνου τοπικής μετάδοσης της νόσου**, με αξιολόγηση και συνεκτίμηση παραγόντων κινδύνου, οι οποίοι περιλαμβάνουν (ενδεικτικά):

- παραμονή του ασθενούς σε αγροτική/ περιαστική περιοχή/ περιοχή με επιβεβαιωμένη ή πιθανή παρουσία Ανωφελών κουνουπιών, κατά την περίοδο μετάδοσης του ασθενούς,
- τρέχοντα εντομολογικά δεδομένα από την περιοχή/ καταγραφή πληθυσμών Ανωφελών κουνουπιών – διαβίβαση (διαθέσιμα δεδομένα και δεδομένα από έκτακτη τοποθέτηση παγίδας),
- διάρκεια της περιόδου μετάδοσης του ασθενούς (από την έναρξη συμπτωμάτων μέχρι τη θεραπεία του),
- αναφορά παρουσίας/ όχλησης/ τιμημάτων κουνουπιών από τον ασθενή (κατά την περίοδο μετάδοσης),
- παρουσία άλλων ύποπτων περιστατικών στο περιβάλλον του ασθενούς.

Σε περιπτώσεις που εκτιμάται ότι υπάρχει πιθανότητα να έχει μεταδοθεί το παράσιτο από τον μεταδοτικό ασθενή σε Ανωφελή κουνούπια - διαβίβαση, συνιστάται έκτακτη εντατικοποίηση των κατάλληλων έργων διαχείρισης των κουνουπιών - διαβίβαση και δράσεων ενημέρωσης για την προστασία από κουνούπια, στην ευρύτερη περιοχή.

III. Νοσήματα που μεταδίδονται με κουνούπια *Aedes*:

Σε παγκόσμιο επίπεδο, κουνούπια του γένους *Aedes* αποτελούν ικανούς διαβιβαστές ορισμένων ιών, όπως Δάγκειου πυρετού, Chikungunya και Zika, εφόσον μολυνθούν από μολυνθέντες ανθρώπους (βασικός διαβιβαστής είναι το είδος *Aedes aegypti* και «δευτερεύων» διαβιβαστής το είδος *Aedes albopictus*). Η **παρουσία και εγκατάσταση του χωροκατακτητικού είδους κουνουπιού *Aedes albopictus*** («Ασιατικού κουνουπιού τίγρη») σε διάφορες περιοχές (και) της χώρας μας καθιστά υπαρκτό τον κίνδυνο τοπικής μετάδοσης αυτών των ιών, μετά την εισαγωγή τους στη χώρα μέσω μολυνθέντων ταξιδιωτών, κατά την περίοδο κυκλοφορίας αυτών των κουνουπιών. Το γεγονός αυτό αυξάνει ακόμη περισσότερο την ανάγκη εγρήγορσης των υπηρεσιών δημόσιας υγείας και την ανάγκη λήψης στοχευμένων προληπτικών μέτρων για τη μείωση των πληθυσμών και αυτών των κουνουπιών. Στη χώρα μας έχουν καταγραφεί -επί του παρόντος- μόνο εισαγόμενα περιστατικά αυτών των νόσων (σε ταξιδιώτες), ωστόσο σε άλλες χώρες της νότιας Ευρώπης καταγράφηκαν-τα τελευταία έτη-αλλεπάλληλα **συμβάντα εγκύριας μετάδοσης** ιών Δάγκειου πυρετού και Chikungunya (και ένα συμβάν μετάδοσης ιού Zika) μέσω κουνουπιών *Aedes albopictus* (σποραδικά κρούσματα, αλλά και συρροές).

Όσον αφορά στην **πρόληψη τοπικής μετάδοσης νοσημάτων που μεταδίδονται με κουνούπια *Aedes albopictus***, ιδιαίτερη μέριμνα θα πρέπει να ληφθεί για την εντατικοποίηση των έργων διαχείρισης των συγκεκριμένων κουνουπιών, με προτεραιότητα σε περιοχές όπου συνδυάζεται η κυκλοφορία κουνουπιών *Aedes albopictus* και η (πιθανή) παρουσία ταξιδιωτών/ ατόμων που έρχονται από ενδημικές χώρες του εξωτερικού (π.χ. από χώρες της κεντρικής και νότιας Αμερικής, της Αφρικής, της νότιας/ νοτιοανατολικής Ασίας, νήσους του Ειρηνικού ωκεανού), όπως π.χ. σε μεγάλα αστικά κέντρα, τουριστικούς προορισμούς της χώρας, περιοχές όπου διαμένουν άτομα που έρχονται από ενδημικές χώρες ή εργάζονται κατά διαστήματα σε ενδημικές χώρες. Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί στην ενίσχυση των **δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης** του κοινού, για την **ενεργό συμμετοχή της κοινότητας** στην εξάλειψη των εστιών αναπαραγωγής των κουνουπιών αυτών σε ιδιωτικούς χώρους. Σε περίπτωση καταγραφής εισαγόμενου κρούσματος, τα συνιστώμενα μέτρα και δράσεις απόκρισης περιγράφονται στην Εγκύκλιο του Υπουργείου Υγείας με θέμα «Σχέδιο διαχείρισης των διαβιβαστών σε περίπτωση κρούσματος Δάγκειου πυρετού, λοίμωξης από ιό Chikungunya ή Zika» (ΑΔΑ: ΩΜ17465ΦΥΟ-Χ4Θ).

Επιπρόσθετα, η παρουσία του είδους κουνουπιού *Aedes aegypti* (που αποτελεί τον βασικό ικανό διαβιβαστή των ιών Δάγκειου πυρετού, Chikungunya και Zika) στις ανατολικές παράκτιες περιοχές του Ευξείνου Πόντου/ Μαύρης Θάλασσας (περιοχές Τουρκίας, Γεωργίας και Ρωσίας), καθώς και η πρόσφατη καταγραφή του συγκεκριμένου είδους στην Κύπρο, καταδεικνύει τον κίνδυνο εισαγωγής αυτού του -επίσης χωροκατακτητικού- είδους και στη χώρα μας και καθιστά επιτακτική την ανάγκη ενισχυμένης εντομολογικής επιτήρησης και για το συγκεκριμένο είδος κουνουπιού, με προτεραιότητα σε περιοχές που αποτελούν δυνητικές πύλες εισόδου του στη χώρα, ιδίως από γειτονικές χώρες όπου έχει καταγραφεί η παρουσία του (π.χ. γύρω από αεροδρόμια, λιμάνια, νησιά).

Γ. Ανταλλαγή- ροή πληροφορίας:

Όπως περιγράφεται και παραπάνω, ο ΕΟΔΥ ενημερώνει άμεσα τις τοπικές αρχές - περιφερειακές αρχές δημόσιας υγείας για όλα τα δηλωθέντα κρούσματα νοσημάτων που μεταδίδονται με κουνούπια σε ανθρώπους, καθώς και για δεδομένα κυκλοφορίας του ιού του Δυτικού Νείλου από άλλα συστήματα επιτήρησης που λειτουργούν (εντομολογικής επιτήρησης και επιτήρησης της λοίμωξης σε ζώα), και για τα οποία ενημερώνεται από άλλους εθνικούς ή ακαδημαϊκούς φορείς. Ταυτόχρονα, ο ΕΟΔΥ ενημερώνει τις τοπικές Μονάδες Υγείας (όπου αυτό είναι εφικτό) για την καταγραφή κρουσμάτων ή την κυκλοφορία παθογόνων (π.χ. ιού Δυτικού Νείλου) στην περιοχή, με συστάσεις εγρήγορσης των επαγγελματιών υγείας για ύποπτα κρούσματα.

Στο πλαίσιο της συνεργασίας των εθνικών και περιφερειακών αρχών δημόσιας υγείας και των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης, με στόχο τη -συστηματική και έκτακτη- εκτίμηση κινδύνου για την τοπική μετάδοση νοσημάτων που μεταδίδονται με κουνούπια, σύμφωνα και με τις σχετικές Εγκυκλίες του Υπουργείου Υγείας, παρακαλούμε όπως κοινοποιούνται στο Υπουργείο Υγείας (Επιτροπή για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση Τροπικών Νοσημάτων) και στον ΕΟΔΥ (στο Τμήμα Νοσημάτων που Μεταδίδονται με Διαβιβαστές) τα δεδομένα των έργων εντομολογικής επιτήρησης που υλοποιούνται στην περιοχή ευθύνης σας, τακτικά, σε εύλογο χρονικό διάστημα, και άμεσα σε κάθε περίπτωση καταγραφής κυκλοφορίας του ιού του Δυτικού Νείλου (π.χ. καταγραφής θετικού αποτελέσματος για ιό Δυτικού Νείλου σε κουνούπια), ή όταν ζητούνται δεδομένα σε έκτακτες περιπτώσεις (π.χ. καταγραφή κρούσματος).

Επίσης, παρακαλούμε όπως ενημερώνετε το Υπουργείο Υγείας και τον ΕΟΔΥ για τα προγράμματα ελέγχου της κυκλοφορίας του ιού του Δυτικού Νείλου σε ζώα/πτηνά, που τυχόν υλοποιούνται στην περιοχή ευθύνης σας, καθώς και για τα αποτελέσματα/ δεδομένα αυτών των προγραμμάτων, τακτικά, σε εύλογο χρονικό διάστημα, και άμεσα σε κάθε περίπτωση καταγραφής κυκλοφορίας του ιού του Δυτικού Νείλου (και) από τα προγράμματα αυτά (δηλαδή σε περίπτωση καταγραφής θετικού αποτελέσματος σε ζώα/πτηνά που να υποδηλώνει πρόσφατη λοίμωξη). Παράλληλα, επισημαίνουμε ότι θα πρέπει να γίνεται -με βάση την κείμενη νομοθεσία- η δήλωση

στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων όλων των κρουσμάτων λοίμωξης από τον ιό του Δυτικού Νείλου σε ζώα/πτηνά.

Τα ανωτέρω δεδομένα επιτήρησης χρησιμοποιούνται -με εμπιστευτικό τρόπο- από τις αρμόδιες εθνικές αρχές, σε πραγματικό χρόνο, για εκτίμηση του κινδύνου μετάδοσης νοσημάτων που μεταδίδονται με κουνούπια σε τοπικό επίπεδο και συνεκτιμώνται για τον χαρακτηρισμό/ αποχαρακτηρισμό «επηρεαζόμενων» περιοχών, από την αρμόδια «Ομάδα Εργασίας για τον καθορισμό επηρεαζόμενων περιοχών από νοσήματα που μεταδίδονται με διαβιβαστές» του Υπουργείου Υγείας.

Επιπρόσθετα, με στόχο την αξιολόγηση όλων των διαθέσιμων παραμέτρων για την εκτίμηση κινδύνου, ο ΕΟΔΥ προσπαθεί να συλλέγει στοιχεία σχετικά με το στάδιο υλοποίησης των έργων διαχείρισης κουνουπιών, ανά Περιφέρεια ή Περιφερειακή Ενότητα. Παρακαλούμε για τη συνεργασία σας στη συλλογή αυτών των πληροφοριών και την αποστολή των αντίστοιχων στοιχείων στον ΕΟΔΥ, με τη διαδικασία που θα υποδειχθεί.

Δ. Δράσεις ενημέρωσης κοινού:

Συνιστώνται **δράσεις ενημέρωσης του κοινού** για τη λήψη μέτρων ατομικής προστασίας από τα κουνούπια και την ενεργό συμμετοχή της κοινότητας στον περιορισμό των εστιών αναπαραγωγής των κουνουπιών. Για τον σκοπό αυτό, ο ΕΟΔΥ έχει δημιουργήσει **ενημερωτικό υλικό** για το κοινό (παρουσιάσεις, αφίσες, βιβλιάρaki δραστηριοτήτων για παιδιά και φυλλάδια -σε ελληνική και αγγλική γλώσσα- για τα μέτρα ατομικής προστασίας από τα κουνούπια, φυλλάδια για τον ιό του Δυτικού Νείλου, πολύγλωσσα φυλλάδια για την ελονοσία και τα μέτρα προστασίας για ξενόγλωσσους), το οποίο μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα του ΕΟΔΥ (<https://eody.gov.gr/disease/kounouypia/>). Μπορείτε να αναρτήσετε το υλικό αυτό στην ιστοσελίδα σας, να το ανατυπώσετε -εφόσον επιθυμείτε- προς διάθεση και διανομή του στον τοπικό πληθυσμό της περιοχής ευθύνης σας και να το χρησιμοποιήσετε σε ενημερωτικές συναντήσεις κοινού. Επίσης, ο ΕΟΔΥ μπορεί να σας προμηθεύσει με σχετικό ενημερωτικό υλικό, εφόσον είναι διαθέσιμο, κατόπιν σχετικού σας αιτήματος (στα emailc.kefaloudi@eody.gov.gr και vd@eody.gov.gr, με περιγραφή του είδους και της ποσότητας του υλικού που επιθυμείτε).

Εν κατακλείδι, η εμπειρία της αντιμετώπισης των νοσημάτων που μεταδίδονται με κουνούπια τα τελευταία χρόνια έχει αναδείξει την **ανάγκη συνεχούς εγρήγορσης των τοπικών και περιφερειακών υπηρεσιών δημόσιας υγείας σε όλες της περιοχές της επικράτειας**, κατά προτεραιότητα σε περιοχές αυξημένου κινδύνου. Οι αρχές δημόσιας υγείας και οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης καλούμαστε να πράξουμε το **μέγιστο δυνατό** για τη μείωση του κινδύνου τοπικής μετάδοσης νόσων που μεταδίδονται με κουνούπια και την προάσπιση της δημόσιας υγείας.

Το Τμήμα Νοσημάτων που Μεταδίδονται με Διαβιβαστές του ΕΟΔΥ παραμένει στη διάθεση σας για περαιτέρω διευκρινίσεις.

Με εκτίμηση,

Ο Πρόεδρος ΔΣ ΕΟΔΥ

Θεοκλής Ζαούτης

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Προϊστάμενος Γραμματείας
α.α.
Νικόλαος Ράπτης

Πίνακας Αποδεκτών:

I. Όλες οι Περιφέρειες της χώρας (Περιφερειάρχες, Γενικές Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας), με παράκληση ενημέρωσης των Αντιπεριφερειάρχων Υγείας, των Διευθύνσεων Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας και των Διευθύνσεων/ Τμημάτων Υγειονομικού Ελέγχου & Περιβαλλοντικής Υγιεινής όλων των Περιφερειακών Ενοτήτων της περιοχής ευθύνης τους:

1. **Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης:**
 - Υπόψη Περιφερειάρχη
 - Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας
2. **Περιφέρεια Αττικής:**
 - Υπόψη Περιφερειάρχη
 - Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας
3. **Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου:**
 - Υπόψη Περιφερειάρχη
 - Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας
4. **Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας:**
 - Υπόψη Περιφερειάρχη
 - Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας
5. **Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας:**
 - Υπόψη Περιφερειάρχη
 - Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας
6. **Περιφέρεια Ηπείρου:**
 - Υπόψη Περιφερειάρχη
 - Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας
7. **Περιφέρεια Θεσσαλίας:**
 - Υπόψη Περιφερειάρχη
 - Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας
8. **Περιφέρειαιονίων Νήσων:**
 - Υπόψη Περιφερειάρχη
 - Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας
9. **ΠεριφέρειαΚεντρικής Μακεδονίας:**
 - Υπόψη Περιφερειάρχη
 - Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας
10. **ΠεριφέρειαΚρήτης:**
 - Υπόψη Περιφερειάρχη
 - Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας
11. **ΠεριφέρειαΝοτίου Αιγαίου:**
 - Υπόψη Περιφερειάρχη
 - Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας
12. **ΠεριφέρειαΠελοποννήσου:**
 - Υπόψη Περιφερειάρχη
 - Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας
13. **ΠεριφέρειαΣτερεάς Ελλάδας:**
 - Υπόψη Περιφερειάρχη
 - Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας

II. Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), με παράκληση ενημέρωσης (με προώθηση του εγγράφου) όλων των Δήμων της χώρας

Κοινοποίηση:

I. Υπουργείο Υγείας

1. Γενικό Γραμματέα Δημόσιας Υγείας
2. Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας & Ποιότητας Ζωής
3. Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας
4. Επιτροπή για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση Τροπικών Νόσων

II. Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Σχολή Δημόσιας Υγείας, Τμήμα Πολιτικών Υγείας

III. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, Διεύθυνση Υγείας των Ζώων

IV. Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο, Υπόψη Δρ. Α. Μιχαηλάκη και Δρ Α. Γιατρόπουλου

V. Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Υπόψη Επ. Καθ. Γ. Κολιόπουλου

VI. Εθνικό Κέντρο Αναφοράς Αρμποϊών και Αιμορραγικών Πυρετών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Υπόψη Καθ. Α. Παπά

Εσωτερική Διανομή :

Γραφείο Γραμματείας Προέδρου

Διεύθυνση Επιδημιολογικής Επιτήρησης & Παρέμβασης για Λοιμώδη Νοσήματα

Τμήμα Ταξιδιωτικής Ιατρικής

Τμήμα Μετακινούμενων Πληθυσμών

Τμήμα Νοσημάτων που Μεταδίδονται με Διαβιβαστές

Περιφερειακός ΕΟΔΥ Βορείου Ελλάδος

Γραφείο Γραμματείας Αντιπροέδρου - Μεταδοτικά Νοσήματα

Αυτοτελές Τμήμα Διοίκησης

Διεύθυνση Ετοιμότητας και Απόκρισης

Τμήμα Συντονισμού Ετοιμότητας και Απόκρισης